

TLPST

Lesbrief 60: september 2019

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@onzetaal.nl.

Ik hoor je accent niet meer

Stel: je hebt een vriend of vriendin die met een heel ander accent praat dan jij. Denk je dat je na een tijdje dat 'rare' accent nog steeds hoort?

> [Lees verder](#)

Kun je duidelijk maken wat je bedoelt als je alleen maar een paar nietszeggende klanken kunt maken?

Op het festival Lowlands deden taalwetenschappers een proef: kun je met elkaar praten als je maar enkele klanken kunt maken: *ki*, *ka* en *koe*? Onderzoekers denken dat onze verre voorouders alleen maar met dit soort klanken konden 'praten'.

> [Lees verder](#)

De derde taal van Nederland

De kans is groot dat Nederland over een tijdje een derde officiële taal krijgt, naast het Nederlands en het Fries. Er is namelijk een wet in voorbereiding die ook de Nederlandse Gebarentaal, de taal van de meeste doven, officieel moet maken.

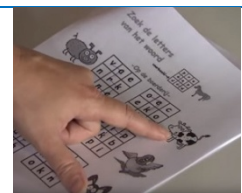
> [Lees verder](#)

Nederlands leren in de zomer

De afgelopen zomer heb je het misschien rustig aan gedaan. Maar sommige kinderen én volwassenen hadden het heel druk: met Nederlands leren.

> [Lees verder](#)

Ik hoor je accent niet meer

Stel: je hebt een vriend of vriendin die met een heel ander accent praat dan jij. Denk je dat je na een tijdje dat 'rare' accent nog steeds hoort?

Het antwoord is: nee, na een tijdje hoor je zijn of haar accent niet meer. Je bent er namelijk helemaal aan gewend geraakt. Dit proces heet [auditieve gewenning*](#).

Het komt niet alleen voor bij goede vrienden, maar bijvoorbeeld ook bij geliefden. En ook bij ouders: die horen na een tijdje niet meer dat hun kind het over een *weps* en een *sin* heeft in plaats van over een *wesp* en een *spin*.

Hoe werkt auditieve gewenning? Er zijn twee verklaringen. De eerste verklaring is dat je de klanken die je anderen vaak hoort maken, opneemt in je eigen taalsysteem. Op den duur valt het je daardoor niet meer op dat die anderen met een accent praten.

De tweede verklaring is dat je bij mensen met een ander accent in het begin sterk op je hoede bent. Daarom let je ook goed op hun accent. Later besteed je daar minder aandacht aan en hoor je het dus ook niet meer.

* *Registratie verplicht*

Vragen

Beantwoord vraag 1 samen met de leerling die naast je zit.

- 1 Als je moedertaal Nederlands is, dan zitten de Engelse *th*-klanken niet in jouw klanksysteem. De manier waarop Nederlanders een *th* uitspreken, klinkt voor een Engelsman waarschijnlijk vreemd. Hij is daar niet aan gewend!

Luister goed hoe je buurman of buurvrouw de volgende zin uitspreekt: 'I think next Thursday the weather will be nice.' Klinkt het als A, B, C of D?

- A. I tink next tursday de weader will be nice.
- B. I fink next fursday de weader will be nice.
- C. I sink next sursday se weaser will be nice.
- D. Anders, namelijk: ...

Beantwoord vraag 2a, 2b en 2c eerst voor jezelf en bespreek de antwoorden daarna in de klas.

- 2a Ken je iemand in jouw directe omgeving die met een ander accent spreekt dan jij?
- 2b Ben je aan zijn of haar accent gewend geraakt?
- 2c Lees nog eens de twee verklaringen voor auditieve gewenning. Leg uit waarom je wel of (nog) niet aan dat accent gewend bent geraakt.

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Kun je duidelijk maken wat je bedoelt als je alleen maar een paar nietszeggende klanken kunt maken?

Op het festival Lowlands deden twee taalwetenschappers een proef: kun je met elkaar communiceren als je maar een paar klanken kunt maken: *ki*, *ka* en *koe*? Onderzoekers denken namelijk dat onze verre voorouders alleen maar met dit soort klanken met elkaar konden 'praten'.

De mens heeft een aangeboren taalvermogen. Dankzij dat mechanisme zijn overal ter wereld talen ontstaan. Wanneer de eerste, primitieve vormen van mensentaal ontstaan zijn, daar zijn wetenschappers het niet over eens. Velen van hen denken tussen de 50.000 en 200.000 jaar geleden, maar het zou ook 1,9 miljoen jaar kunnen zijn.

Het experiment op Lowlands liet in ieder geval zien dat mensen die elkaar niet kennen, meer moeite doen om elkaar te verstaan dan mensen die elkaar goed kennen. En: als je maar een beperkt aantal klanken kunt maken, kan het best frustrerend zijn als de ander maar niet begrijpt wat je bedoelt. Je moet een eigen aanpak ontwikkelen om tóch goed te kunnen communiceren.

Beluister de reportage [‘Ki ka koe ki – hoe ontstaat een taal?’](#)

Vragen

Voer opdracht 1a en 1b uit met de klasgenoot naast je. Bespreek jullie antwoord op vraag 1b daarna in de klas.

- 1a** Communiceer met je buurman of buurvrouw zoals je verre voorouders met elkaar spraken. Doe dat zo: kies een woord uit de woordenlijst hiernaast en probeer dat woord met alleen de klanken *ki*, *ka* en *koe* aan je klasgenoot duidelijk te maken. Heeft hij of zij het goed geraden? Wissel dan van rol.
- 1b** Konden jullie elkaars woorden verstaan? Leg uit waarom wel of niet.
- 1c** Wat valt je op aan de woorden in de woordenlijst?

barbecue
afhaalrestaurant
salade
snoeischaar
boer
salontafel
pedaalemmerzak
verdacht
riet
democratie
limonade
tak

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

De derde taal van Nederland

De kans is groot dat Nederland over een tijdje een derde officiële taal krijgt, naast het Nederlands en het Fries. Er is namelijk een wet in voorbereiding die ook de Nederlandse Gebarentaal, de taal van de meeste doven, officieel moet maken.

Gebarentaal is heel anders dan gesproken taal: de Nederlandse Gebarentaal heeft andere 'woorden' dan het Nederlands, maar ook bijvoorbeeld een andere grammatica. Voor heel veel doven, en trouwens ook horenden met dove ouders, is de Nederlandse Gebarentaal hun moedertaal: het is de taal waarin ze zich het best kunnen uitdrukken en waar ze het meest bij voelen. Het Nederlands is voor hen een vreemde taal.

Er wordt dan ook al heel lang geprobeerd om de Nederlandse Gebarentaal – gebarentalen verschillen van land tot land van elkaar, net als gesproken talen – door de overheid te laten erkennen. Nu gaat het er misschien van komen. In [dit filmpje](#) wordt het plan van een paar politieke partijen uitgelegd om een wet te maken die over gebarentaal gaat.

Wil je meer weten over de Nederlandse Gebarentaal? Philippine en Nanna gingen onlangs op bezoek bij een wetenschapper die gespecialiseerd is in die taal, Onno Crasborn. [Hier](#) staat hun vlog, waarin ze een paar vragen stellen, en [hier](#) de rest van hun interview met professor Crasborn.

Vragen

Beantwoord vraag 1 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 1 Hieronder staat twee stellingen. Met welke stelling ben jij het eens? Geef ten minste één argument.

Stelling A: Nederlandse Gebarentaal kan geen officiële taal zijn.

Stelling B: Nederlandse Gebarentaal moet een officiële taal zijn.

Beantwoord vraag 2 eerst voor jezelf en bespreek je antwoord daarna in de klas.

- 2 Een van de mensen in [het filmpje](#) (Safiye Janar) legt uit dat er in de Nederlandse samenleving nog te vaak wordt vergeten dat dove mensen geen gesproken taal kunnen horen. Ze noemt als voorbeeld de berichtgeving in de trein bij wijzigingen van het treinverkeer. Bedenk zelf een situatie waarin het onhandig is voor dove mensen als er geen gebarentaal beschikbaar is.

> [Antwoorden](#)

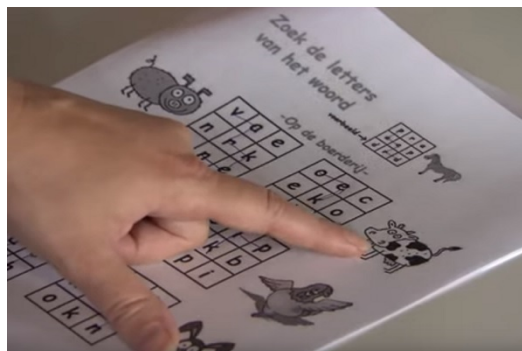
> [Terug naar de voorpagina](#)

Nederlands leren in de zomer

De afgelopen zomer heb je het misschien rustig aan gedaan. Maar sommige kinderen én volwassenen hadden het heel druk: met Nederlands leren.

Het is makkelijk als je in Nederland geboren bent en Nederlandse ouders hebt of ouders die goed Nederlands spreken. Je hebt dan de eerste jaren van je leven vanzelf geleerd om Nederlands te spreken en te verstaan. Natuurlijk valt er daarna nog van alles te leren: lezen en schrijven, en nog meer Nederlandse woorden, en ingewikkeldere taal. Maar het begin was moeiteloos.

Dat geldt niet voor iedereen. Kinderen van vluchtelingen bijvoorbeeld hebben het Nederlands niet zomaar van hun ouders meegekregen. Sommigen van hen hebben deze zomer daarom hard geoefend. Het Jeugdjournaal besteedde er [aandacht](#) aan.

Ook sommige volwassenen waren deze zomer hard bezig Nederlands te leren, soms zelfs ook als ze niet in Nederland woonden. Zij wilden bijvoorbeeld leraar Nederlands worden in hun eigen land, of voor een bedrijf gaan werken dat zaken doet met Nederland. Over een paar van hen werd [dit filmpje](#) gemaakt.

Vragen en opdrachten

Beantwoord de vragen 1a en 1b eerst voor jezelf en bespreek de antwoorden daarna in de klas.

- 1a Welke talen heb jij (een beetje) geleerd? Neem het schema over en vul het in. Geef onder spreken/verstaan/schrijven/lezen ook zelf je niveau aan met een +, een +/- of een -.
- 1b In welke taal ben je het best? Is die taal ook je moedertaal?

Taal	Spreken	Verstaan	Schrijven	Lezen
Nederlands				
...				
...				
...				
...				

Beantwoord vragen 2a en 2b eerst voor jezelf en bespreek de antwoorden daarna in de klas.

- 2a Waarom is het volgens Sofie uit [het filmpje](#) belangrijk dat vluchtelingenkinderen tijdens de zomer Nederlandse les krijgen?
- 2b Hoe zou je het vinden om tijdens de zomervakantie naar een zomerschool te gaan om een vreemde taal te leren?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden eerste onderwerp

- 1 Eigen antwoord.
 - 2a Eigen antwoord.
 - 2b Eigen antwoord.
 - 2c Eigen antwoord.
-

Antwoorden tweede onderwerp

- 1a –
 - 1b Eigen antwoord.
 - 1c Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
 - Het zijn woorden van één tot vijf lettergrepen.
 - De woorden met meer dan één lettergreep hebben allemaal een ander ritme / de klemtoon ligt nooit op dezelfde lettergreep.
 - De woorden met één lettergreep hebben in het midden een *a*, *ie* of *oe*, waardoor het bedoelde woord gemakkelijk met *ka*, *ki* of *koe* kan worden duidelijk gemaakt.”
-

Antwoorden derde onderwerp

- 1 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
 - Ik ben het eens met stelling A, want een officiële taal wordt gesproken met klanken die je maakt met je mond.
 - Ik ben het eens met stelling B, want dove mensen hebben, net als horende mensen, er recht op dat hun taal wordt erkend.
 - 2 Eigen antwoord, bijvoorbeeld:
 - Als je rond sluitingstijd in een winkel bent en er wordt omgeroepen dat de winkel over vijf minuten gaat sluiten, dan is het erg onhandig als je dat niet meekrijgt.
-

Antwoorden vierde onderwerp

- 1a Eigen antwoord.
 - 1b Eigen antwoord.
 - 2a Omdat deze kinderen thuis vaak een andere taal spreken en op deze manier tijdens de zomervakantie met de Nederlandse taal bezig blijven.
 - 2b Eigen antwoord.
-